



Sagsnr.
2025 - 1298

Doknr.
3043510

Dato
23-04-2025

Notat om kommunernes oplysninger om brug af ikke-godkendte sociale tilbud mv.

Baggrund

Social- og Boligministeriet har i perioden d. 28. februar til d. 21. marts 2025 indhentet oplysninger fra landets kommuner om kommunernes anvendelse af ikke-godkendte tilbud på det sociale område. Det er sket via spørgeskema.

Baggrunden for ministeriets indhentelse af oplysninger er bl.a. den politiske aftale fra 20. januar 2025 om udmøntning af tre initiativer fra rammeaftalen af 2. maj 2024 om en langsigtet og bæredygtig udvikling af handicapområdet, herunder et initiativ om effektivisering af socialtilsynet. Som en del af aftalen skal Social- og Boligministeriet undersøge mulige initiativer i forhold til eventuel regulering af kommunernes anvendelse af ikke-godkendte tilbud efter serviceloven og barnets lov. Anmodningen om oplysninger har fundet sted i henhold til § 63 i kommunestyrelsesloven.

Efter servicelovens § 4, stk. 4, og § 12, stk. 3, i barnets lov kan kommunerne anvende ikke-godkendte tilbud i en midlertidig periode på tre uger. Bestemmelserne kan kun anvendes, når der er et akut behov for at finde et tilbud til en borger, og der ikke kan findes et egnet, godkendt tilbud.

I disse tilfælde skal socialtilsynet orienteres, og socialtilsynet kan kun i særlige tilfælde godkende anvendelsen i yderligere tre uger ud over de første tre uger, fx hvis kommunen har oplyst, at der med sikkerhed bliver en ledig plads i et egnet, godkendt tilbud inden for tre uger.

I dette notat sammenfattes kommunernes besvarelser med henblik på at skabe et samlet overblik. Det bemærkes, at konklusionerne i notatet baserer sig på kommunernes egne indberettede svar.

I alt har 95 kommuner besvaret henvendelsen, hvoraf én kommune kun har besvaret enkelte af de fremsendte spørgsmål, og derfor udgår af opgørelsen.

Anbragte børn og unge samt borgere på botilbud

Notatets opgørelser skal ses i lyset af den generelle udvikling på anbringelsesområdet for børn og unge samt borgere i botilbud.

Knap 13.900 børn og unge var anbragt uden for hjemmet i løbet af 2023. Heraf var knap 2.200 børn og unge anbragt for første gang, mens der skete godt 1.600 skift og midlertidige ophør blandt børn og unge, som var anbragt i løbet af året. Skift dækker over situationer, hvor et barn eller en ung flytter fra ét anbringelsessted til et andet, mens midlertidige ophør dækker over situationer, hvor et barn eller en ung har haft en anbringelse, som er ophørt i en periode, hvorefter en ny anbringelse iværksættes.

Samlet set havde 28.100 personer ophold på et botilbud eller et botilbudslignende tilbud i løbet af 2023. Det samlede antal personer med



ophold på botilbud eller botilbudslignende tilbud er steget fra 26.900 i 2018 til 28.100 i 2023, hvilket svarer til en stigning på knap 5 pct.

Læsevejledning

Notatet er indholdsmæssigt delt i to dele. Den *første* del af notatet bygger på besvarelser fra samtlige 94 kommuner, som har deltaget i undersøgelsen. Notatets *anden* del omhandler specifikt de 45 kommuner, som havde anvendt ikke-godkendte tilbud i løbet af 2024. Det bemærkes således, at der er tale om to populationer af forskellig størrelse.

Dataforbehold

Der er tale om selvrapporterede oplysninger, som baserer sig på den enkelte kommunes måde at forstå de spørgsmål, som stilles i et spørgeskema. Svarene er derfor behæftet med betydelig usikkerhed.

Nogle besvarelser har nødvendiggjort opfølgende dialog med kommunerne for at besvarelserne kunne anvendes. Der er imidlertid fortsat enkelte svar, som kan synes at være i modstrid med hinanden. Eksempelvis har 31 kommuner angivet, at de anvender ikke-godkendte tilbud, når en borger har akut behov for et sted at være, mens 45 kommuner har svaret, at de har anvendt ikke-godkendte tilbud i 2024. Det står ikke klart, hvorfor der er forskel i antallet af kommuner. En tese kunne være, at nogle kommuner har anvendt ikke-godkendte tilbud uden der har været en borger med akut behov for opholdssted, eller der er svaret på, hvad kommunen typisk gør. Det kan imidlertid ikke konkluderes ud fra spørgeskemaet.



Del 1: Om kommunernes anvendelse af ikke-godkendte tilbud

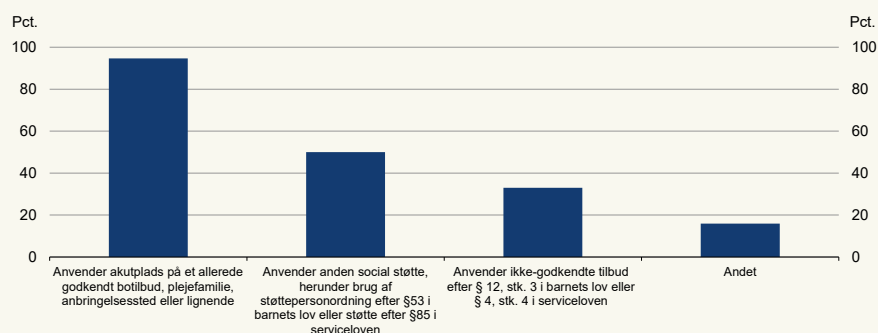
Opgørelserne i denne første del af notatet bygger på samtlige kommuners besvarelser af spørgeskemaet. Når der således henvises til kommuner i denne del af notatet, henvises til de 94 kommuner, som har besvaret spørgeskemaet fuldstændigt. Det bemærkes, at det ikke er alle 94 kommuner, der har besvaret samtlige spørgsmål nedenfor, hvorfor antallet af kommuner vil variere.

Hvor mange anvender de forskellige anbringelses-/optagelsesmuligheder?

Når en borger har akut behov for at blive tilbudt et sted at være, anvender kommunerne oftest akutpladser på allerede godkendte botilbud eller anbringelsessteder. Mens næsten alle kommuner i undersøgelsen angiver, at de anvender allerede godkendte tilbud eller anbringelsessteder, angiver godt 35 pct. af kommunerne i undersøgelsen, at de anvender ikke-godkendte tilbud i sådanne situationer. Halvdelen af kommunerne i undersøgelsen angiver, at de anvender anden social støtte, når en borger har akut brug for et sted at være, jf. figur 1.

Figur 1

Andel kommuner baseret på: "Hvad gør I, når I har en borger, som har behov for akut at blive tilbudt et sted at være?" (N=94)



Anm.: N=94 kommuner, som har besvaret spørgsmålet "Hvad gør I, når I har en borger, som har behov for akut at blive tilbudt et sted at være?".

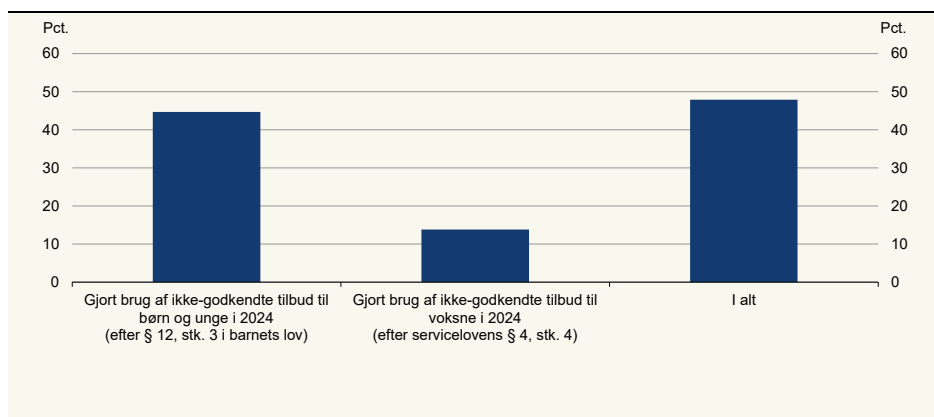
Kilde: Egne beregninger på informationer indhentet af Social- og Boligministeriet om brug af ikke-godkendte tilbud i kommunerne.

Blandt de kommuner i undersøgelsen, som svarer "Andet", angives blandt andet, at kommunerne anvender aflastningspladser, tilbud efter servicelovens § 84, samt afsøger muligheder hos barnets familie og netværk.

Knap halvdelen af kommunerne (45) i undersøgelsen, angiver, at de i løbet af 2024 har gjort brug af ikke-godkendte tilbud. 45 pct. af kommunerne i undersøgelsen (42 kommuner) har gjort brug af ikke-godkendte tilbud til børn og unge, mens 14 pct. (13 kommuner) har gjort brug af ikke-godkendte tilbud til voksne, jf. figur 2.

Figur 2

Andel kommuner baseret på "Har kommunen i 2024 gjort brug af ikke-godkendte tilbud, jf. servicelovens § 4, stk. 4, eller § 12, stk. 3, i barnets lov? (uanset tidspunkt for afgørelse)" (N=94)



Anm.: N=94 kommuner, som har svaret på spørgsmålet "Har kommunen i 2024 gjort brug af ikke-godkendte tilbud, jf. servicelovens § 4, stk. 4, eller § 12, stk. 3, i barnets lov (Uanset tidspunkt for afgørelse)". Andelen af kommuner summerer ikke til i alt, da kommuner kan have gjort brug af ikke-godkendte tilbud til både børn, unge og voksne.

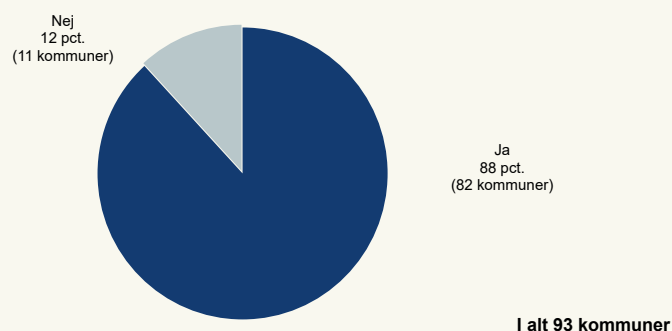
Kilde: Egne beregninger på informationer indhentet af Social- og Boligministeriet om brug af ikke-godkendte tilbud i kommunerne.

Antallet af kommuner, som har angivet, at de anvender ikke-godkendte tilbud, når en borger har akut behov for et sted at være, er *lavere* end antallet af kommuner, som angiver at have gjort brug af sådanne tilbud i løbet af 2024. 31 kommuner har angivet, at de anvender ikke-godkendte tilbud når en borger har akut behov for et sted at være, mens 45 kommuner har angivet, at de har anvendt ikke-godkendte tilbud i løbet af 2024.

Samtlige kommuner i undersøgelsen er blevet spurgt til, hvordan de overordnet set vurderer entydigheden i reglerne for anvendelsen af ikke-godkendte tilbud. Langt størstedelen af kommunerne giver udtryk for, at reglerne for brugen af ikke-godkendte tilbud er entydig. 82 kommuner, svarende til 88 pct. af de besvarende kommuner, svarede, at lovgivningen vedr. brugen af ikke-godkendte tilbud er entydig. 11 kommuner, svarende til 12 pct. af de besvarende kommuner, svarede, at lovgivningen ikke var entydig på dette område, jf. figur 3. Det bemærkes, at der i spørgsmålet ikke skelnes mellem reglerne på hhv. børne/unge- og voksenområdet.

Figur 3

Andel kommuner baseret på "Oplever kommunen, at lovgivningen er entydig vedr. brugen af ikke-godkendte tilbud?" (N=93)



Anm.: N=93 kommuner, som har svaret på spørgsmålet "Oplever kommunen, at lovgivningen er entydig vedr. brugen af ikke-godkendte tilbud?".

Kilde: Egne beregninger på informationer indhentet af Social- og Boligministeriet om brug af ikke-godkendte tilbud i kommunerne.

Kommunerne, der har angivet, at lovgivningen ikke er entydig, fik mulighed for at uddybe deres svar. Her blev det blandt andet angivet, at der kan være tvivl om hjemmel for placering eller anbringelse af borgere, at der kan være tvivl om, hvorvidt brugen af servicelovens § 85 i bolig, som tilbydes af privat



leverandør af § 85 støtte, kan kategoriseres som et ikke-godkendt tilbud, samt at kommunen mangler erfaring med lovgivningen i praksis.

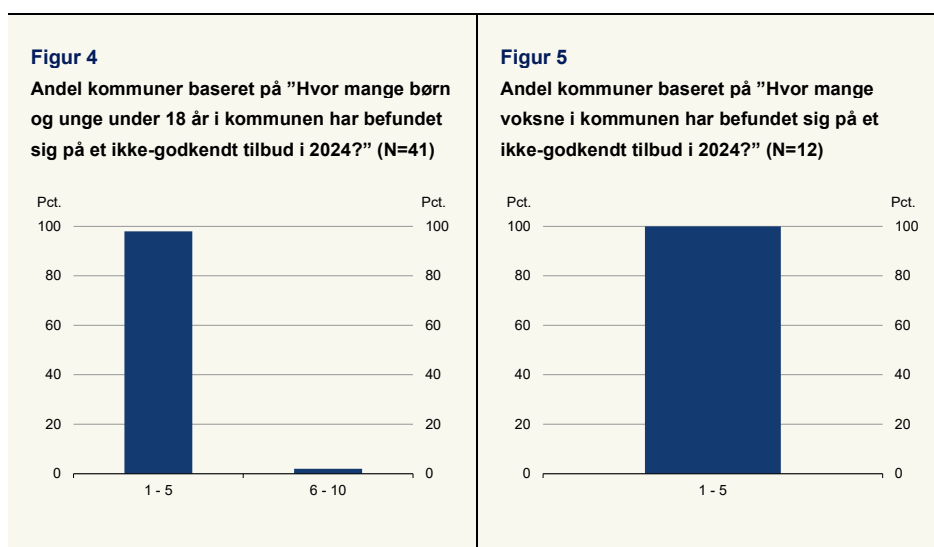


Del 2: Kommuner som har gjort brug af ikke-godkendte tilbud i 2024

I alt 45 kommuner angav i spørgeskemaet, at de havde gjort brug af ikke-godkendte tilbud i løbet af 2024. Opgørelserne nedenfor vedrører således i udgangspunktet disse 45 kommuner. Det bemærkes dog, at det ikke er alle disse 45 kommuner, der har besvaret samtlige spørgsmål nedenfor, hvorfor antallet af kommuner vil variere.

I hvilken udstrækning anvender kommunerne ikke-godkendte tilbud?

98 pct. af de kommuner (40), der havde børn og unge akutanbragt på et ikke-godkendt tilbud i 2024, har angivet, at mellem et og fem børn og unge har befundet sig på et ikke-godkendt tilbud i løbet af 2024. Én kommune har angivet, at mellem seks og ti børn og unge har været på et ikke-godkendt tilbud i 2024, jf. figur 4. Det skal bl.a. ses i lyset af, at der i løbet af 2023 var anbragt knap 13.900 børn og unge, hvoraf knap 2.200 var anbragt uden for hjemmet for første gang, og at de anbragte børn og unge havde godt 1.600 skift og midlertidige ophør i løbet af året.



Anm.: N i figur 4 = 41 kommuner, som har svaret på spørgsmålet "I hvilken udstrækning har kommunen gjort brug af ikke-godkendte tilbud i 2024?: Hvor mange børn og unge under 18 år i kommunen har befundet sig på et ikke-godkendt tilbud i 2024? (Barnets lov § 12)", samtidig med, at kommunen har svaret "Ja" til spørgsmålet "Har kommunen i 2024 gjort brug af ikke-godkendte tilbud, jf. servicelovens § 4, stk. 4, eller § 12, stk. 3, i barnets lov (Uanset tidspunkt for afgørelse) - Efter barnets lov § 12".

N i figur 5 = 12 kommuner, som har svaret på spørgsmålet "I hvilken udstrækning har kommunen gjort brug af ikke-godkendte tilbud i 2024?: Hvor mange voksne i kommunen har befundet sig på et ikke-godkendt tilbud i 2024? (Servicelovens § 4)", samtidig med at kommune har svaret "Ja" til spørgsmålet "Har kommunen i 2024 gjort brug af ikke-godkendte tilbud, jf. servicelovens § 4, stk. 4, eller § 12, stk. 3, i barnets lov (Uanset tidspunkt for afgørelse) - Efter serviceloven § 4".

Én kommune er frasorteret begge figurer, da kommunen har besvaret spørgsmålene vedr. antallet af børn, unge og voksne med 0.

Kilde: Egne beregninger på informationer indhentet af Social- og Boligministeriet om brug af ikke-godkendte tilbud i kommunerne.

Samtlige kommuner (12), som har anvendt ikke-godkendte tilbud til voksne i 2024, angiver, at mellem en og fem voksne har befundet sig på et ikke-godkendt tilbud i 2024, jf. figur 5.

Kommunerne blev dertil spurgt om, hvorvidt de ikke-godkendte tilbud de benyttede i 2024 var overvejende kommunale, regionale, eller private. Samtlige 45 kommuner, som havde anvendt ikke-godkendte tilbud i 2024, angav, at de overvejende anvendte private tilbud.

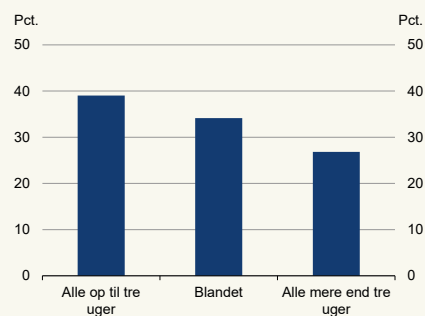
16 kommuner, svarende til knap 40 pct. af de kommuner, der har anvendt ikke-godkendt tilbud til børn og unge i 2024, har angivet, at samtlige ophold varede i op til tre uger, mens knap 27 pct. af kommunerne angiver, at samtlige akutanbringelser varede mere end tre uger. De resterende 14 kommuner,



svarende til godt 34 pct., angiver at have akutanbringelser på ikke-godkendte tilbud med en varighed på både under og over tre uger, *jf. figur 6*.

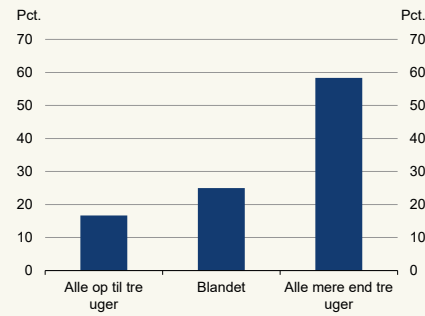
Figur 6

Andel kommuner baseret på "Hvor lang tid har opholdet varet i de sager, hvor kommunen har haft anbragt eller optaget en borger i et ikke-godkendt tilbud i 2024? - Børn og unge under 18 år" (N=41)



Figur 7

Andel kommuner baseret på "Hvor lang tid har opholdet varet i de sager, hvor kommunen har haft anbragt eller optaget en borger i et ikke-godkendt tilbud i 2024? - Voksne" (N=12)



Anm.: N i figur 6 = 41 kommuner, som har svaret på spørgsmålet "Hvor lang tid har opholdet varet i de sager, hvor kommunen har haft anbragt eller optaget en borger i et ikke-godkendt tilbud i 2024? (Uanset tidspunkt for afgørelse) - Børn og unge under 18 år". N i figur 7 = 12 kommuner, som har svaret på spørgsmålet "Hvor lang tid har opholdet varet i de sager, hvor kommunen har haft anbragt eller optaget en borger i et ikke-godkendt tilbud i 2024? (Uanset tidspunkt for afgørelse) - Voksne".

Kilde: Egne beregninger på informationer indhentet af Social- og Boligministeriet om brug af ikke-godkendte tilbud i kommunerne.

For voksne varede opholdene på ikke-godkendte tilbud ofte over tre uger. Syv kommuner, svarende til knap 60 pct. af de 12 kommuner, der havde gjort brug af ikke-godkendte tilbud til voksne i 2024, angiver, at samtlige placeringer af voksne på ikke-godkendte tilbud varede mere end tre uger, mens knap 17 pct. af kommunerne angiver, at samtlige ophold varede op til tre uger. De resterende tre kommuner, svarende til 25 pct., har angivet at have placeringer på ikke-godkendte tilbud med en varighed på både under og over tre uger, *jf. figur 7*.

Hvilke årsager ligger til grund for kommunernes anvendelse af ikke-godkendte tilbud?

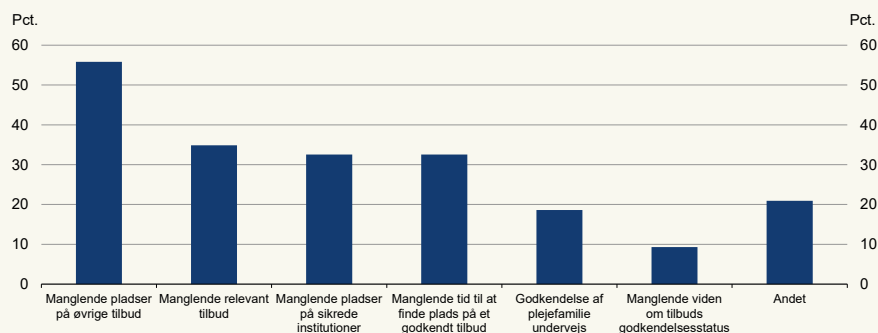
Det skal bemærkes, at alle kommuner, der har svaret, at de har anvendt ikke-godkendte tilbud, har kunne angive årsager på både børne- og voksenområdet. Det skyldes spørgeskemaets konstruktion, hvor de kommuner, der eksempelvis havde anbragt børn og unge, havde mulighed for også at besvare spørgsmålene vedr. årsager til placering af voksne på et ikke-godkendt tilbud. Af den årsag er der kommuner, som udelukkende har anvendt ikke-godkendte tilbud på børneområdet, som har svaret på årsagerne til anvendelse på voksenområdet.

Kommunernes besvarelser indikerer, at det oftest er manglende pladser eller manglende relevante tilbud, der gør, at kommunen vælger at anbringe et barn eller en ung på et ikke-godkendt tilbud. Godt halvdelen af de kommuner, der har angivet årsager til anvendelse af ikke-godkendte tilbud på børne- og ungeområdet, angiver, at manglende pladser på øvrige tilbud typisk er årsagen til at anbringe et barn eller en ung i et ikke-godkendt tilbud. Omkring en tredjedel af kommunerne angiver blandt andet manglende relevante tilbud, manglende pladser på sikrede institutioner og manglende tid som andre årsager til at placere et barn eller en ung i et ikke-godkendt tilbud, *jf. figur 8*.



Figur 8

Andel kommuner baseret på "Hvad er typisk årsagen til, at kommunen vælger at placere et barn eller en ung i et ikke-godkendt tilbud? - (angiv tre hyppigste årsager)" (N=42)



Anm.: N=42 kommuner, som har angivet minimum ét svar på spørgsmålet "Hvad er typisk årsagen til, at kommunen vælger at placere et barn eller en ung i et ikke-godkendt tilbud?". I alt 46 kommuner har angivet minimum et svar på spørgsmålet. Der er frasortet fire kommuner fra opgørelsen, som havde angivet, at de ikke havde anvendt ikke-godkendte tilbud på børn- og ungeområdet. Kommunerne kunne angive flere svar, hvorfor andelen ikke summerer til 100.

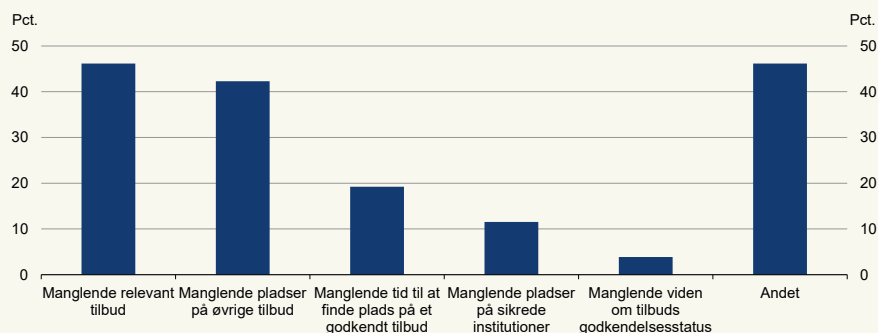
Kilde: Egne beregninger på informationer indhentet af Social- og Boligministeriet om brug af ikke-godkendte tilbud i kommunerne.

Under "Andet"-kategorien har kommunerne blandt andet angivet, at godkendelsen på et tilbud ophører, at der mangler pladser, når søskende skal anbringes sammen akut, samt at relevante tilbud afviser anbringelse af konkret barn eller ung blandt andet på grund af igangværende undersøgelser fx i psykiatrien.

På voksenområdet er det, ligesom på børneområdet, oftest manglende relevante tilbud og mangel på pladser på øvrige tilbud, der angives som årsag til, at kommunerne anvender ikke-godkendte tilbud. 12 kommuner, svarende til godt 46 pct. af de kommuner som har angivet årsager til at optage en voksen i et ikke-godkendt tilbud, angiver manglende relevante tilbud som den hyppigste årsag til, at de anvender ikke-godkendte tilbud på voksenområdet. Samtidig angiver godt én ud af ti kommuner manglende pladser på sikrede institutioner som årsag, *jf. figur 9*.

Figur 9

Andel kommuner baseret på "Hvad er typisk årsagen til, at kommunen vælger at optage en voksen i et ikke-godkendt tilbud? - (angiv tre hyppigste årsager)" (N=26)



Anm.: N=26 kommuner, som har afgivet minimum ét svar i spørgsmålet "Hvad er typisk årsagen til, at kommunen vælger at optage en voksen i et ikke-godkendt tilbud?". Der er frasortet 17 kommuner fra opgørelsen som udelukkende havde angivet svarkategorien "Andet"; og som i det tilhørende fritextfelt havde angivet, at de ikke havde anbragt voksne på ikke-godkendte tilbud. Kommunerne kunne angive flere svar, hvorfor andelen ikke summerer til 100.

Kilde: Egne beregninger på informationer indhentet af Social- og Boligministeriet om brug af ikke-godkendte tilbud i kommunerne.



Blandt de kommuner, der har angivet "Andet" angives blandt andet, at borgere står på venteliste til en sikret institution, at et godkendt tilbud udskrives borgere med øjeblikkelig virkning, samt at tilbuddet ikke er godkendt til borgernes konkrete funktionsnedsættelser.

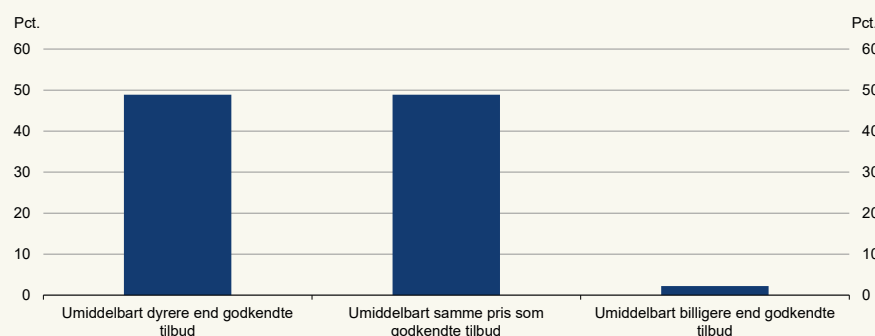
Om økonomisk vurdering af ikke-godkendte tilbud

Kommunerne bliver videre spurgt til, hvorvidt de vurderer at prisen for anvendelse af ikke-godkendte tilbud er hhv. billigere, samme pris eller dyrere end anvendelsen af godkendte tilbud.

Langt størstedelen af de 45 kommuner, der har besvaret spørgsmålet, vurderer, at prisen for ikke-godkendte tilbud er højere eller sammenlignelig med prisen for anvendelse af godkendte tilbud. Kun en kommune har angivet, at de vurderer, at prisen for ikke-godkendte tilbud er lavere end for godkendte tilbud, jf. figur 10.

Figur 10

Andel kommuner baseret på "Hvordan vurderer kommunen umiddelbart prisen for anvendelse af de anvendte ikke-godkendte i sammenligning med anvendelsen af godkendte tilbud?" (N=45)



Anm.: N=45 kommuner, der har besvaret spørgsmålet "Hvordan vurderer kommunen umiddelbart prisen for anvendelse af de anvendte ikke-godkendte i sammenligning med anvendelsen af godkendte tilbud?" og som samtidig har svaret "Ja" til at de har anvendt ikke-godkendte tilbud i 2024", jf. figur 2.

Kilde: Egne beregninger på informationer indhentet af Social- og Boligministeriet om brug af ikke-godkendte tilbud i kommunerne.

Det skal bemærkes, at enkelte kommuner i forbindelse med korrespondance med ministeriet om deres besvarelse har gjort opmærksom på, at de vurderer prisniveauet for hhv. børne- og ungeområdet og voksenområdet forskelligt. Konkret oplyser disse kommuner, at de oplever, at ikke-godkendte tilbud er dyrere på børne- og ungeområdet og billigere på voksenområdet. Kommunerne har dog alene haft mulighed for at indgive én samlet besvarelse for begge områder.